

STAROVĚKÝ PŘEDNÍ VÝCHOD A JEHO PÍSEMNICTVÍ

Mynářová, J. – Dušek, J. – Čech, P. – Antalík, D. (eds.), *Písemnictví starého Předního východu*, Praha: OIKOYMENH, 2011, 830 stran.

Obsáhlá a na informace velmi bohatá kniha o písemné kultuře starověkého Předního východu je první z plánované šestidílné řady, jejímž ústředním tématem jsou dějiny Syropalestiny. Celá edice je vydávána v rámci víceletého grantu Grantové agentury České Republiky „Centrum či periferie? Dějiny a kultura Syropalestiny (3000–300 př. n. l.)“. První díl dané téma pojednává v kontextu okolních kultur. Tyto kultury jsou přiblíženy prostřednictvím šesti zeměpisných okruhů, na jejichž popisu se podílí přední čeští badatelé. Jedná se o *Mezopotámii* a zde sumerské (Petr Charvát), akkadské (Jana Mynářová) a urartejské (Lukáš Pecha) písemnictví, *Syropalestinu* a zde eblajské (Pavel Čech), churritské (Jana Mynářová a Dalibor Antalík), ugaritské (Pavel Čech), kanaánské (2. tisícetí př. n. l. zpracoval Pavel Čech, následující období

až do 4. století př. n. l. Jan Dušek), foinické (Dalibor Antalík), starozákonní (Petr Sláma) a aramejské písemnictví (Jan Dušek), *Anatolii* a zde chetitské (Šárka Velhartická) a luvijské (Pavel Čech) písemnictví; součástí tohoto okruhu je i pojednání o jazycích Anatolie lýkštině, lýdštině, irštině, sidetštině, pisidštině a frýžštině (Jan Bičovský), *Írán* a zde íránské (Lubomír Novák) písemnictví, *Arabský poloostrov* a zde písemnictví arabského poloostrova (Petr Zemánek) a nakonec *Egypt* a jeho písemnictví (Jana Mynářová).

Každá z výše uvedených podob písemnictví je uvedena ve víceméně shodném sledu. Nejprve je představeno území působnosti daného písemnictví, čímž se mapa písemnictví Předního východu postupně vyjevuje v celé své plasticitě, ale také komplexnosti. K povaze věci patří, že na této mapě jsou bílá místa stejně jako to, že se některé kultury svým geografickým výměrem i rozsahem působení písemnictví překrývají. Následuje pojednání o užívaném jazyce, jeho genezi a nastínění dějin, jež se k písemnictví vážou. Pak již přichází na řadu

konkrétní texty, jež jsou děleny na texty literární, kultické, právní, korespondenci, hospodářské a administrativní záznamy, referenční příručky a ostatní nápisy.

Jak naznačuje titul, ústředním tématem je *písemnictví*. Je to právě písmo, co dává další hmotné kultuře konkrétní tvar. Je to písmo jako koherentní významotvorný systém, které díky své srozumitelnosti „komunikuje“ i dnes a jež umožňuje porozumět rozmanitým oblastem života starověkých národů a lidí náboženskými fenomény počínaje a běžnými hospodářskými záležitostmi konče.

Kniha je jasně strukturovaná, přehledná a ucelená. Právě poslední ze jmenovaných skutečností s sebou nese nevyhnutelnou daň, a sice to,

že některá témata nemůžou být pro rozsáhlost sledovaného oblasti podána detailně, tj. s ohledem na nejednoznačnost právě probíhající badatelské diskuze, takže některá tvrzení o dějinných událostech a jevech jsou nutně obecnější (o pohybech obyvatelstva, o deportacích, o kontinuitě dynastií, o hranicích té které starověké říše apod.). Kvalitu recenzované publikace podtrhuje obsáhlá bibliografie ke každé ze sledovaných písemných kultur s. 665–803). Vydaním *Písemnictví starého Předního východu* byl položen dobrý základ pro další díly, které již osvětlí bohatství sledovaného starověkého světa konkrétními texty. Již nyní se lze s napětím těšit na další díl.

Filip Čapek